

Prof. dr hab. Stefania Grzeszczyk
Politechnika Opolska

LAUDACJA

z okazji nadania tytułu Doktora Honoris Causa Politechniki Opolskiej
profesorowi Wiesławowi Kurdowskiemu

Magnificencjo Rektorze,
Wysoki Senacie,
Wielce Szanowny Doktorze Honoris Causa,
Dostojni Goście,

Czuję się zaszczycona - jako Dziekan Wydziału Budownictwa i Architektury Politechniki Opolskiej – możliwością wystąpienia sławiącego Profesora Wiesława Kurdowskiego - wybitnego uczonego i inżyniera, cenionego nauczyciela akademickiego, aktywnego uczestnika i organizatora życia naukowego, któremu Senat Politechniki Opolskiej nadał tytuł doktora honoris causa - najwyższe honorowe wyróżnienie akademickie. Występując przed Państwem odczuwam szczególną satysfakcję, gdyż osobiście dobrze znam Profesora. Łączą nas więzi naukowe i koleżeńskie.

Profesor Wiesław Kurdowski urodził się w roku 1931 w Woli Filipowskiej. Jest absolwentem Wydziału Mineralnego Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, który od 1973 roku nosi nazwę Wydziału Inżynierii Materiałowej i Ceramiki. Pracę zawodową rozpoczął już w trakcie studiów, gdy w 1953 roku uzyskał tytuł inżyniera i został asystentem w Katedrze Ceramiki Czerwonej. Pozostając pod opieką naukową wybitnego uczonego - profesora Jerzego Grzymka - w 1955 roku uzyskał dyplom magistra i rozpoczął pracę w Instytucie Przemysłu Wiążących Materiałów Budowlanych w Opolu-Groszowicach.

Profesor Kurdowski został kierownikiem Zakładu Doświadczalnego, którego działalność polegała przede wszystkim na wykonywaniu bilansów materiałowo-ciepłnych głównych urządzeń w zakładach cementowych i wapienniczych, między innymi w opolskich cementowniach: Groszowice, Piast i Odra. W tej ostatniej – po jej gruntownej modernizacji – prowadził szerokie badania wydajności pieców, zużycia ciepła i emisji pyłów. W 1962 roku Profesor Kurdowski uzyskał stopień naukowy doktora na Wydziale Ceramicznym AGH z badań wpływu mineralizatorów na proces powstawania klinkieru portlandzkiego. Promotorem rozprawy był profesor Grzymek, który jako dyrektor Instytutu Przemysłu Materiałów Budowlanych w tym samym roku powołał Profesora Kurdowskiego na stanowisko swojego zastępcy ds. naukowo-badawczych. Cztery lata później, po utworzeniu oddziału krakowskiego Instytutu w Opolu-Groszowicach - Profesor objął stanowisko dyrektora oddziału w Krakowie.

Pracując w Instytucie, odbywał sprzyjające zawodowemu rozwojowi staże naukowe: w 1963 roku był stypendystą rządu francuskiego w Centralnym Laboratorium firmy Lafarge w Paryżu i w 1967 roku - stypendystą Forda w Katedrze Chemii rzemianów Profesora De Keysera w Brukseli. Prowadzone wówczas badania nad wpływem baru na tworzenie się roztworów stałych w krzemianie trójwapieniowym i wytrzymałością hydrauliczną tej fazy były tematem rozprawy habilitacyjnej Profesora, obronionej w 1973 roku również w Akademii Górniczo-Hutniczej. W następnym roku - na wniosek Ministra Budownictwa – Centralna Komisja d/s Tytułów i Stopni Naukowych nadała

Profesorowi Wiesławowi Kurdowskiemu tytuł profesora nadzwyczajnego nauk technicznych.

W 1980 roku, skorzystał z zaproszenia rektora Akademii Górniczo-Hutniczej i w wyniku wyborów został dyrektorem Międzyresortowego Instytutu Materiałów Budowlanych na Wydziale Inżynierii Materiałowej i Ceramiki oraz kierownikiem Katedry Ceramiki Ogólnej.

Pełnił tę funkcję przez wiele lat. W roku 1984 uzyskał tytuł profesora zwyczajnego. W Akademii Górniczo-Hutniczej prowadził aktywną działalność naukowo-dydaktyczną, ale nie zaniedbywał również Instytutu Przemysłu Wiążących Materiałów Budowlanych w Opolu-Groszowicach, gdzie był początkowo członkiem Rady Naukowej, a następnie jej przewodniczącym. Interesował się nie tylko postępem prac badawczych i ich wprowadzaniem do przemysłu, lecz także rozwojem naukowym pracowników w ich dążeniu do uzyskania stopni doktora. W 2001 roku, po przejściu na emeryturę w Akademii Górniczo-Hutniczej, Profesor Kurdowski powrócił do pracy w krakowskim oddziale Instytutu. Nie zrezygnował z aktywności, jest cały czas pełen inicjatyw w działalności badawczej, organizacyjnej, niezmiennie dba o rozwój kadry naukowej. Jednostka, w której obecnie Profesor pracuje przeszła reorganizację: znajduje się w strukturze Instytutu Ceramiki i Materiałów Budowlanych i nosi nazwę Oddziału Szkła i Materiałów Budowlanych. Profesor Wiesław Kurdowski jest jednym z najwybitniejszych uczonych z chemii cementu i technologii materiałów budowlanych, światowym autorytetem naukowym w tej dziedzinie. Najważniejsze osiągnięcia naukowe Profesora to: wykazanie znaczenia roztworów stałych baru w klinkierze w kształtowaniu właściwości cementu; określenie roli ciśnienia osmotycznego w korozji chlorkowej cementu, a także określenie bezpiecznego poziomu metali ciężkich w klinkierze portlandzkim. W oparciu o gruntowną znajomość chemii i tajników produkcji cementu, Profesor opracował i wprowadził do praktyki ważne nowe technologie: technologię produkcji cementu szybkotwardniejącego (opartą na niewielkim dodatku baru do surowców stosowanych do produkcji klinkieru), cementu ekspansywnego (z oryginalnym dodatkiem siarczanowo-glinianowym), spoiwa do odszczepiania bloków skalnych (bez powstawania odpadów) oraz do kruszenia konstrukcji betonowych (bez niebezpiecznego oddziaływania na sąsiednie budowle). W cementowni Saturn w Wojkowicach, Profesor wprowadził technologię podawania do pieca pracującego metodą mokrą - niemielonego, wilgotnego żużla wielkopieczowego, zmieszanego z pyłem z elektrofiltrów. Pozwalało to na zwiększenie wydajności pieców i zmniejszenie zużycia ciepła w procesie klinkieryzacji.

Wynikiem ożywionej działalności naukowej Profesora Kurdowskiego jest ponad 230 oryginalnych prac, z czego znaczna część ukazała się w renomowanych czasopiśmie zagranicznych z listy filadelfijskiej, takich jak: Cement and Concrete Research, Advances in Cement Research oraz Silicates Industriels. Bogaty jest także dorobek Profesora jeśli chodzi o wydane książki. Jest autorem czterech z zakresu chemii cementu i betonu. Pierwsza – „Poradnik technologa przemysłu cementowego” była wówczas jedynym w Polsce podstawowym źródłem informacji na temat cementu i jego produkcji. Korzystali z niej technologowie cementu, a także studenci uczelni technicznych. Wydana w 1991 roku, przez PWN „Chemia cementu” cieszyła się ogromną popularnością i była wielokrotnie cytowana przez polskich autorów.

Z tego względu ukazało się w 2010 roku jej drugie rozszerzone wydanie pod tytułem „Chemia cementu i betonu”.

Profesor Wiesław Kurdowski posiada również w dorobku rozdziały prac, przygotowane dla zagranicznych wydawnictw zbiorowych, opublikowanych przez Pergamon Press, E&FN Spon, Applied Science Publisher, Noyes Publications oraz ABI Books. Publikacje Profesora wielokrotnie cytowali także zagraniczni badacze. W obecnym roku Wydawnictwo Springer wydało w języku angielskim książkę „Cement and Concrete Chemistry”, która jest rozszerzoną wersją monografii „Chemia cementu i betonu”, i jest to pierwsza książka polskiego autora z tej tematyki, wydana za granicą. Profesor Wiesław Kurdowski jest autorem lub współautorem 18 patentów.

Wyrazem międzynarodowego uznania naukowej pozycji Profesora jest powołanie go do wielu komitetów naukowych konferencji międzynarodowych, w tym – odbywających się co 6 lat – największych światowych Kongresów Chemii cementu: w Paryżu w 1980, w Rio de Janeiro w 1986 oraz w New Delhi w 1992 roku, gdzie wygłaszał także referaty plenarne, jako „invited speaker”. Wielokrotnie występował z referatami na polskich konferencjach, przede wszystkim - Komitetu Inżynierii Lądowej i Wodnej w Krynicy. Jest nieprzerwanie członkiem wielu komitetów naukowych konferencji w Polsce i za granicą, między innymi: organizowanej w Uniwersytecie Dundee przez Profesora Ravindra Dhira (2000–2012) na temat trwałości betonu, obecnie konferencji „4th Non Traditional Cement & Concrete Symposium” w Brnie oraz MATBUD’2015 w Polsce. Współpracuje jako „Assistant Board” z naukowym czasopiśmie hiszpańskim „Materials de Construction”.

Profesor Wiesław Kurdowski należy do wielu ważnych organizacji naukowych: Komisji Nauk Ceramicznych PAN, której był wieloletnim przewodniczącym, Komisji Nauk Mineralogicznych PAN, a także Komisji Materiałów Budowlanych Komitetu Inżynierii Lądowej i Wodnej PAN oraz do kilku stowarzyszeń naukowych: Polskiego Towarzystwa Ceramicznego, Polskiego Towarzystwa Mineralogicznego oraz zagranicznego – The American Ceramic Society.

Od lat utrzymuje ożywione kontakty zagraniczne: szczególnie z profesorem Jochenem Starkiem z Politechniki w Weimarze, profesorem Andre Nonat z Uniwersytetu w Dijon, z profesorem Aleksandrem Uszerow–Marszakiem z Uniwersytetu w Charkowie, a wcześniej z niezwykłym, światowej sławy profesorem Aleksandrem Mczesłow-Petrosjanem.

W wyniku owocnej naukowej współpracy, Profesor otrzymał w 1995 roku tytuł doktora honoris causa tej uczelni. Od lat 70-tych minionego wieku utrzymuje także ścisłe kontakty naukowe z Uniwersytetem im. Mendelejewa w Moskwie oraz z Politechniką Lwowską. Profesor Wiesław Kurdowski ma wielkie zasługi w rozwoju przemysłu cementowego w Polsce. Nie ograniczał swojej roli tylko do wprowadzania nowych rozwiązań technologicznych, lecz brał bezpośredni udział w tym rozwoju, pełniąc przez kilka lat rolę opiekuna nowej cementowni Ożarów, a także modernizując proces produkcji w Cementowni Małogoszcz i Rudniki oraz uczestnicząc we wprowadzeniu nowatorskiej i jedynej na świecie technologii firmy FLSmith w cementowni Chełm III.

W okresie 1980–1999 niezwykle ważne znaczenie dla przemysłu cementowego miał eksport cementu, ze względu na małe zapotrzebowanie rynku krajowego. Wysyłano go głównie do Niemiec i Szwecji. Szczególnie trudnym był szwedzki rynek, bo wymagał uzyskania certyfikacji przez tamtejszy Urząd Miar i Wag. Dzięki swoim kontaktom międzynarodowym udało się Profesorowi Kurdowskiemu doprowadzić do podpisania umowy z urzędem i akceptacji świadectwa krakowskiego oddziału Instytutu Mineralnych Materiałów Budowlanych w Opolu-Groszowicach. Zwiększyło to znacznie dostawy cementu na rynek szwedzki.

Bezpośredni udział w ważnych dla przemysłu działaniach umożliwił Profesorowi podjęcie działań, zmierzających do założenia w 1990 roku Stowarzyszenia Producentów Cementu i Wapna. Profesor Kurdowski był jego przewodniczącym i pełnił tę funkcję przez dwie kadencje. Zrezygnował w 1995 roku uznawszy, że nadszedł czas by na czele Stowarzyszenia stanął przedstawiciel przemysłu cementowego. W dowód uznania zasług Profesora Kurdowskiego – otrzymał dożywotnio tytuł honorowego przewodniczącego Stowarzyszenia.

W okresie przewodniczenia Stowarzyszeniu Producentów Cementu i Wapna profesor Kurdowski ugruntowywał jego pozycję w organizacjach międzynarodowych, a przede wszystkim w Europejskim Stowarzyszeniu Cementowym Cembureau w Brukseli. Osobistym sukcesem Profesora było przyjęcie w 1993 roku Stowarzyszenia jako członka tego europejskiego gremium w Belgii.

Obok działalności organizacyjnej na rzecz przemysłu cementowego nie do przecenienia jest działalność profesora Wiesława Kurdowskiego na rzecz rozwoju i kształcenia kadr dla przemysłu materiałów budowlanych. Pełnił funkcję redaktora czasopisma Cement Wapno Gips (od roku 1965, a po roku 1990 pod zmienioną nazwą – Cement Wapno Beton), które Profesor wprowadził na listę filadelfijską i tym samym jako jedyne polskie czasopismo z tej dziedziny uzyskało „impact factor”. Profesor stara się bez zwłoki publikować prace młodych polskich autorów, aby zapewnić im szybki rozwój naukowy. Pomaga w tym także organizowanie przez Fundację Cement Wapno Beton corocznych konkursów na najlepsze prace dyplomowe. Nagradzany jest także najlepszy publikowany artykuł młodego autora. Niemalże znaczenie w kształtowaniu kadr mają także książki Profesora: Poradnik Technologa Przemysłu Cementowego, późniejsza Chemia Cementu, Chemia Materiałów Budowlanych i ostatnia Chemia Cementu i Betonu, która ukazała się w 2010 roku. O renomie tych pozycji świadczy fakt, że nakład szybko się wyczerpał i książki kilkakrotnie trzeba było wznawiać. Wszyscy uczą się do dziś z książek Profesora: studenci AGH, Wydziałów Budownictwa, ale również pracownicy naukowci.

Profesor jest bardzo dobrym dydaktykiem, cieszy się szacunkiem i uznaniem, jest twórcą własnej szkoły naukowej. Znany jest w środowisku z gotowości dzielenia się wiedzą i z obiektywizmu w dyskusjach. Wykłady z technologii materiałów budowlanych, na które obecnie Profesor jest systematycznie zapraszany do Akademii Górniczo-Hutniczej, cieszą się nieśląbną popularnością ze względu na interpretację omawianych zagadnień i swadę, z jaką je wygłasza. Był promotorem 16 doktoratów, z których obrona ostatniego odbyła się w bieżącym roku.

Recenzował 21 prac doktorskich oraz 13 habilitacji.

Działalność naukowo-dydaktyczną i zawodową Profesora Wiesława Kurdowskiego nagrodzono wieloma odznaczeniami państwowymi.

W 1975 roku otrzymał Kawalerski Krzyż Zasługi, a w 1997 – Komandorski Krzyż Zasługi. Rok wcześniej uhonorowano go Medalem Komisji Edukacji Narodowej, a także Złotą Odznaką NOT.

Na szczególną uwagę zasługują związki Profesora Kurdowskiego z Wydziałem Budownictwa Politechniki Opolskiej. Zrodziły się dzięki jego obecności na Opolszczyźnie – w czasie pracy w Instytucie w Opolu-Groszowicach i działalności badawczej w opolskich cementowniach. Na Uczelni Profesor wygłaszał referaty, brał udział w konferencjach o tematyce materiałowej, a przede wszystkim aktywnie wspierał rozwój kadry naukowej Wydziału Budownictwa. Recenzował dwie rozprawy habilitacyjne oraz cztery doktorskie. Poznaliśmy się jeszcze w

czasie mojej pracy w Instytucie Mineralnych Materiałów Budowlanych. Profesor był także recenzentem mojej rozprawy habilitacyjnej. Bardzo cenię sobie możliwość bezpośredniego z nim kontaktu: był i jest moim „guru”, uznanym w Polsce i za granicą autorytetem z zakresu chemii cementu.

Profesor był dla mnie także przyjacielem, a w trudnych chwilach okazał jako jedyny obiektywizm, bezinteresowne poparcie i życzliwość. Dziś mogę powiedzieć, że miałam szczęście spotkać na swojej drodze zawodowej nie tylko wybitnego uczonego, ale także bliskiego mi człowieka.

Szanowny Panie Profesorze! Drogi Wiesławie! Niech ta najwyższa godność akademicka, którą dziś otrzymujesz będzie uhonorowaniem Twojej osoby – postawy i działalności, a dla naszej uczelni – jeszcze jednym powodem do satysfakcji i dumy. Życzę Ci dobrego samopoczucia, nieustającej inspiracji twórczej i satysfakcji z dotychczasowych osiągnięć. Zawsze podejmowałeś nowe wyzwania i wiem, że nie przejdziesz obojętnie wobec kolejnych. Niech Ci sprawiają radość i będą powodem do dumy!